

Emmeloord, 12 februari 2019.

Onderwerp

Rekenkamerrapport Jeugdzorg

Advies raadscommissie

[...]

Aan de raad.

Status: ter besluitvorming

Voorgesteld besluit

1. Kennis nemen van het rapport met de bevindingen, conclusies en aanbevelingen.
2. De conclusies van het rapport onderschrijven en de gedane aanbevelingen overnemen.

Inleiding

Op 1 januari 2015 is, in het kader van de decentralisaties, de Jeugdwet ingevoerd. Met deze invoering zijn gemeenten in Nederland verantwoordelijk geworden voor alle vormen van jeugdhulp¹ aan kinderen, jongeren en hun ouders. De achterliggende gedachte van het Rijk is dat gemeenten de jeugdhulp dicht(er) bij de inwoners kunnen organiseren. Bovendien zou de jeugdhulp zo ook eenvoudiger en goedkoper gerealiseerd kunnen worden. De Jeugdwet streeft verschillende doelen na. Eén van de belangrijkste doelen is het (meer) gebruik maken van de eigen kracht van jeugdigen, ouders en hun sociale netwerk. Hierbij is het van groot belang dat jeugdigen en hun ouders de regie blijven behouden over hun eigen leven. Ook het organiseren van samenhangende hulp voor gezinnen, in het kader van '1 gezin, 1 plan, 1 regisseur', is een belangrijk streven van de Jeugdwet. Om dit te kunnen realiseren, dienen gemeenten onder andere zorg te dragen voor de beschikbaarheid van gekwalificeerde jeugdhulpaanbieders, voorzieningen op het gebied van jeugdhulp (i.e. jeugdhulpplicht) en de integrale samenwerking met andere sectoren (o.a. zorg, onderwijs, politie en justitie). Ruim drie jaar na de invoering van de Jeugdwet, is behoefte aan kennis over de huidige stand van zaken van de jeugdhulp. Hebben gemeenten de uitvoering van de jeugdzorg goed ingericht? In hoeverre worden de beoogde resultaten behaald? En hoe staat het met de wachttijden binnen de jeugdhulp? Dit geldt ook voor de gemeente Noordoostpolder. Mede gevoed door de wensen die voortkomen uit het burgerpanel van de gemeente, wil de rekenkamercommissie graag inzicht verkrijgen in de uitvoering van de jeugdzorg in de gemeente Noordoostpolder.

Conclusies van het rapport

Hoofdconclusie 1. Stappen gezet in ontwikkeling jeugdzorg

- De gemeente Noordoostpolder heeft nadrukkelijk ingezet op de veranderingen bij jeugdzorg. Het kost veel inzet, tijd en vertrouwen om dit met alle betrokken partijen, de burger inclusief, te realiseren. De rekenkamercommissie ziet positieve ontwikkelingen en stappen in de goede richting, zoals de herijking van het sociaal

¹ Vormen van jeugdhulp waar gemeenten verantwoordelijk voor zijn: ambulante jeugdhulp, pleegzorg, jeugdzorgplus, verblijf in een jeugdinstituut, Jeugd GGZ, jeugdzorg voor jongeren met een beperking, jeugdzorg voor jongeren met ernstige beperkingen, zorg voor ernstig zieke kinderen, ondertoezichtstelling en voogdij, jeugdreclassering, professionele uitvoerders van jeugdhulp.

team, de diverse pilots (o.a. met de Nanny's) en het heroverwegen van het inkoopmodel.

Hoofdconclusie 2: de gemeente beschikt over een onvoldoende informatiepositie en beheersmaatregelen om te kunnen sturen op de doeltreffendheid en doelmatigheid van de jeugdzorg, terwijl de uitgaven van de jeugdzorg fors stijgen.

- De rekenkamercommissie constateert dat de uitgaven zeer fors stijgen terwijl het aantal jeugdigen dat gebruik maakt van jeugdzorg niet in vergelijkbare mate stijgt. Dit is een indicatie dat beheersmaatregelen om de doelmatigheid te bevorderen niet voldoende effect resulteren.
- De toegang tot de jeugdzorg heeft weinig beheersmaatregelen tot sturing op doelmatigheid en doeltreffendheid. Met name op de toegang tot jeugdzorg via de huisarts heeft de gemeente nauwelijks grip. De eigen toegang van de gemeente, de sociaal teams, is recent herijkt, maar onduidelijk is tot welke concrete effecten op doelmatigheid en doeltreffendheid van de jeugdzorg dit moet leiden.
- De inkoopstrategie van de gemeente kent te weinig prikkels tot sturing op doelmatigheid en doeltreffendheid. Wachtlijsten en wachttijden worden wel besproken, maar er zijn geen afspraken over gemaakt.
- Kansen om een goede informatiepositie te krijgen, worden gemist. Bijvoorbeeld waar het gaat om het monitoren van gebruik en kosten, maar ook de effectiviteit van de ingezette hulp.

Hoofdconclusie 3: de gemeenteraad heeft onvoldoende handvatten en informatie voor sturing op de jeugdzorg.

- De raad is weliswaar betrokken geweest bij de totstandkoming van de kaders en doelstellingen, maar heeft doelstellingen en indicatoren vastgesteld die niet concreet zijn en daardoor te weinig sturend op de doeltreffendheid en doelmatigheid zijn.
- De raad heeft meermaals gevraagd om meer kwantitatieve gegevens over de jeugdzorg, maar heeft dit niet gekregen. Dat is niet alleen het college, maar ook de raad zelf aan te rekenen. De raad heeft steeds geaccepteerd dat de gevraagde nulmeting niet komt.
- De informatie de raad nu krijgt is gebaseerd op de eerder vastgestelde te beperkte informatiepositie van de gemeente en niet adequaat om te kunnen sturen op doeltreffendheid en doelmatigheid.

Aanbevelingen volgend uit het onderzoek

De aanbevelingen richten zich op het wegnemen van de oorzaken die ten grondslag liggen aan de tweede conclusie, de te beperkte informatiepositie en te beperkte beheersmaatregelen en van de derde conclusie het verbeteren van de sturingsmogelijkheden voor de raad.

Aanbevelingen ter verbetering van de informatiepositie en beheersmaatregelen van de gemeente

1. Ontwikkel concrete instrumenten en maatregelen om zicht te krijgen op de doeltreffendheid en doelmatigheid van de jeugdzorg. Te denken valt aan afspraken met jeugdzorgaanbieders over wachttijden, wachtlijsten en het rapporteren over de effectiviteit en duurzaamheid van de geboden ondersteuning. Vertaal dit in de inkoopafspraken met aanbieders bij alle nieuw af te sluiten contracten. *Deze aanbeveling richt zich op het college.*
2. Ontwikkel maatregelen om de kosten van de jeugdzorg te beheersen. Dat vraagt om aanpassingen in de organisatie van de jeugdzorg. Concreet betekent dat de gemeente zich moet richten op maatregelen gericht op de inkoop, de toegang tot de jeugdzorg en het gebruik van voorliggende voorzieningen. Onderbouw per maatregel in welke mate en op welke wijze deze zal leiden tot meer kostenbeheersing en effectiviteit. Bijvoorbeeld door inzichtelijk te maken op welke wijze en in welke mate de herijking van het sociaal team of een ander inkoopmodel van jeugdhulp zal leiden tot kostenbeheersing. Leg deze maatregelen ter besluitvorming voor aan de raad en

informeer de raad elk kwartaal over de effectiviteit van elk van de maatregelen. *Deze aanbeveling richt zich op het college.*

Aanbevelingen ter verbetering van de sturingsmogelijkheden van de raad

3. Eis als raad kwantitatief zicht op het doelbereik en de effecten van jeugdhulp voorzien van meerjarige trendinformatie en uiteraard verklaringen en duiding. Dit vraagt, zo verwacht de rekenkamercommissie op basis van de beschikbaar gekomen informatie tijdens dit onderzoek, een betere inrichting van de informatiehuishouding van de gemeente. Vraag het college om een nulmeting voor de jeugdzorg die daarna elk kwartaal wordt aangevuld. Hierdoor ontstaat ook de gewenste trendinformatie die inzicht biedt in de effectiviteit en doelmatigheid van het jeugdzorgbeleid. *Deze aanbeveling richt zich op de raad.*
4. Bespreek elk kwartaal de cijfers van de jeugdzorg en vraag het college om maatregelen die het doelbereik vergroten. *Deze aanbeveling richt zich op de raad.*
5. Herijk de doelstellingen en voorzie deze van bijpassende indicatoren die ook terugkomen in de nulmeting. *Deze aanbeveling richt zich op de raad.*

Kanttekeningen

Rekenkamerrapporten zijn er om de controlerende rol van de gemeenteraad te versterken en het beleid en bestuur van de gemeente Noordoostpolder te helpen verbeteren. Dat vraagt van alle betrokkenen een kritische, onderzoekende en lerende houding. Voorgesteld wordt de gedane aanbevelingen zoals deze in het raadsvoorstel staan beschreven en nader zijn gespecificeerd, over te nemen.

Planning/uitvoering

In de commissievergadering van 18 maart 2019 krijgt u gelegenheid de opstellers van het rapport vragen te stellen.

Tijdens de raadsvergadering van 1 april 2019 dient u zich uit te spreken over de conclusies en aanbevelingen. Voorgesteld wordt de conclusies te onderschrijven en de gedane aanbevelingen, zoals deze in het raadsvoorstel staan beschreven.

Bijlage

Het rapport van de rekenkamercommissie Jeugdzorg.

De Rekenkamercommissie Noordoostpolder,

Mevrouw E.M.L. Fogl

Steller:

E. Fogl (ambtelijk secretaris rekenkamercommissie)
rekenkamercommissie@noordoostpolder.nl

De raad van de gemeente Noordoostpolder,

gelezen het voorstel van de Rekenkamercommissie van 12 februari 2019,
no. 19.0000296;

B E S L U I T:

1. Kennis te nemen van het rapport met de bevindingen, conclusies en aanbevelingen.
2. De conclusies van het rapport te onderschrijven en de gedane aanbevelingen over te nemen.

Aldus besloten in de openbare vergadering
van 1 april 2019.

De griffier, de voorzitter,